

3-kurs Arxeologiya
ORTA AZIYA ARXELOGIYASI
pâni boyinsha sorawlar toplami

1. Orta Aziyada ótkerilgen arxeologiyaliq izertlewler tariyxı.
2. Arxeologiyaliq izertlew usillari.
3. Ózbekstanda arxeologiya pâniniń payda bolıwı hám rawajlanıwınıń basqışları.
4. Ózbekstanda arxeologiya pâniniń payda bolıwında Yahyo Ğulomov xızmetiniń roli.
5. Arxeolog-alım akademik Ótkir Islomov hám akademik Ahmadali Asqarovtıń arxeologiya pânine qosqan úlesleri.
6. Antropogonez - adamnıń payda bolıwı hám rawajlanıwı
7. Antropogenez – adamnıń payda bolıwınıń dáslepki basqışı.
8. Adam evolyuciyasınıń izertleniwi.
9. Adamlardıń taralıwı.
10. Eń dáslepki gominidler qay jerde jasaǵan?
11. Oraylıq Aziya paleoekologiyasınıń izertleniwi tariyxı?
12. Materyallıq derekler nelerge tiykarlanıp dáwirlestiriledi?
13. Radiokarbon, kalyorgan hám kalikarbon usillari.
14. Materyallıq derekler hám sánelerdi aniqlaw usillari?
15. Xronologiya degende neni tusinesiz?
16. Erte paleolit jáne onıń úyreniliwi.
17. Qazaqstan erte paleolit dáwiri mádeniyatlari
18. Tadjikistan erte paleolit dáwiri mádeniyatlari
19. Ústyurt paleoliti.
20. Paleolit sóziniń mánisi.
21. Orta Aziya aymaǵındaǵı erte paleolit dáwiri ham estelikleri.
22. Iri hám uzın tas qurallar ne dep ataladı?
23. Segment, trapetsiya hám ushmuyeshli formadaǵı mayda qurallar ne dep ataladı?
24. Mashay ungirinen tabılǵan suyek qurallardıń jámi neshe nusqada?
25. Mashay ungirinen materiallıq qatlamınan jámineshe dana tasdan jasalǵan qural hám buyımlar qazıp alınǵan?
26. Kelteminar mádeniyatı neolit estelikleri.
27. Ústirt neolit estelikleri.
28. Zarafshan dáriyasi boylarındaǵı neolit dáwiri mádeniyatı.
29. Qızılqum neolit estelikleri.
30. Oraylıq Fergana neolit estelikleri.
31. Túslik Túrkmennistanda islep shıǵarıwshi xojalıq túrindegi mádeniyat
32. Jeytun mákan ornına ulıwma xarakteristika.
33. Jeytun mádeniyatınıń izertleniw tariyxı.
34. Jeytun mádeniyatınıń negizgi estelikleri.
35. Qadimgi-tepa esteligi.
36. Túslik Tajikistanda neolit dáwiri Xisar mádeniyati
37. Xisar mádeniyatınıń estelikleri tipleri.
38. Xisar estelikleri materiallıq dereklari.
39. Xisar estelikleri sońǵı izertlew nátiyjeleri.
40. Orta Aziyanıń eneolit dáwiri ulıwmalıq klassifikaciyası
41. Orta Aziyada Zardushtiylik dini estelikleri
42. Zardushtiylik
43. Jaqsılıq ha'm jamanlıq ortasındag'i gu'res
44. Avesto
45. Búgingi künde mezolit dáwirine tiyisli qansha manzil jaylar ashılǵan?
46. Muzlıqtın sheginiwi nátiyjesinde Orta Aziyada?
47. Mezolit sózi qaysi tilden alingan?
48. Mezolit sózi qanday mánisiti bildiredi?
49. Zaraut-kamar oraylıq Ferganadaǵı súwretlerde neshe kompoziciya berilgen?
50. Mezollitte – adamlardıń ruw qábirstanı payda bolıp, olar qay jerde ornalasadı?

51. Qashannan baslap Jaqin Shıgısta xojalıqtıń islep shıǵarıw formasına ótiw baslandı?

52. Qashannan baslap Natufiy mádeniyatı xalqı ańshılıq hám terimshilik penen shuǵıllanadı?

53. Qaysi dawirden baslap Natufiy jámaát aǵzaları otırıqshı bolıp turmıs keshiredi?

54. Natufiy mádeniyatına tiyisli qansha paxsadan qurılǵan jaylar qaldıqları tabıladı?

55. Qaysi dawirden baslap Izrayldegı Ierixon esteligi xalqı elat bolıp otırıp, onıń dógeregin biyik diywal hám minara menen bekkemleydi?

56. Orta Aziya mezolit dáwiri estelikleri qaysi jerlerden tabılıp izertlenedi?

57. Kóp mádeniy qatlamlı Djebel esteligi neshinshi jıllarǵa tuwrı keledi?

58. Orta Aziyada mezolit dáwiriniń qansha arxeologiyalıq obektleri ashılıp úyrenildi?

59. Ústirttegi mezolit esteliklerin birinshi ret kim ashtı hám izertledi?

60. Aidabol 16, 25 materialları neshinshi jıllıqqa tiyisli?

61. Qaysi esteliklerdin materialları simmetriyalı jáne asimmetriyalıq trapeciyalardıń «ushqır múyeshleri» bar, ushı qıysayǵan jáne arqa jaǵı doǵal plitalardıń azlıǵı menen, qırǵışlar menen parqlanadı?

62. Aydabol 6, 9, 11, 21, 22, Djarınqudıq 1 estelikleriniń jasın qaysi jıllar menen belgilenedi?

63. Ústirt mezoliti qaysi joqargı paleolit estelikleri tiykarında payda boladı?

64. Aydabol-16 hám Aydabol -26 mákan jayları rawajlanǵan mezolit dáwirine tiyisli?

65. Kimlerdin pikiri boyınsha mezolit orınlarınıń úsh tipi bar dep korsetedi?

66. Mezolit orınlarınıń úsh tipi qanday korinislerge iye?

67. Mezolit orınları tipiniń qaysi biri hár túrli óndirislik maqsetler menen sıptalanatuǵın kóplegen miynet quralların beredi?

68. Mezolit orınları tipiniń qaysi biri ańshılıq ónimlerin islew menen balanıslı sheklewli, is júzinde qanıgelestirilgen qurallar jıynaǵınan ibarat?

69. Oraylıq Evropa hám Oraylıq Aziyada eń erte metall (mıs) dan paydalanıw neshinshi jıllarǵa tuwra keledi?

70. Qashannan baslap Túslik Turkmenstannıń diyxanshılıq qáwimleri mıs qurallardan paydalanıwdı bilgen hám waqıt ótiwi menen keń tarqalǵan?

71. Qashannan baslap Orta Aziyanıń qubla-batıs bóleginde erte awıl xojalıǵı jámaátleri mıs qurallar kóbirek islep shıǵara baslaydı?

72. Qaysi estelikten boyalǵan ıdıslar menen qatar boyalmaǵan kúl reńli ıdıslar da keń tarqalǵan bolıp, olarda eshki hám jılanlar súwretlengen?

73. Geoksyur Kara-tepe ıdısları qanday parqlarǵa iye?

74. Qaysi ustalar miynetinde ıdıs júzesine túsirilgen tákirarlanıwshı geometriyalıq ornamentlerdiń sxeması boyınsha joqarı tájiriybege iye ekenligin ańlawımız múmkin?

75. Qaysi estelik eki reńli naǵıs hám atanaq tárizli formalar bolıp, olar túrli kombinaciyalarda quramalı geometriyalıq ornamentti payda etedi?

76. Orta eneolit dáwiri, qubla Túrkmenshan aymaǵında birinshi bolıp amerikalı alımnan kim arxeologiyalıq izertlew jumısların alıp baradı?

77. Qubla Túrkmenshanda XX ásirdiń 50-jıllarında kimnin basshılıǵındaǵı YuTAKE ekspediciyası izertlew jumısların alıp bardı?

78. Erte eneolit dáwirine Anau I esteligi qay jerde jaylasqan?

79. Orta Aziya jerlerinde bronza ásiri neshinshi jıllarǵa tuwra keledi?

80. Qashannan Arqa Tájikstan, Fergananiń bir bóliminde, Tashkent oazisinde hám Zarafshan aymaǵında Qara qum mádeniyatı taraladı?

81. Chust mádeniyatı qay jerde jaylasqan?

82. Eneolit so'zi qaysi tilden alingan?

83. Eneolit so'zinin' ma'nisi?

84. En' da'slep qala ma'mleketler qay jerde payda bolg'an?

85. Orta aziyanin' arqa aymaqlarında jasawshi qawimler ne menen shugillangan?

86. Orta aziyanin' Eneolit da'wiri qaysi aymaqta jaqsi u'yrenilgen?

87. Qubla Turkmenstan aymag'indagi esteliklerdi izertlewde to'mendegi qaysi arxeloglar qatnasqan?

88. Orta Aziyada Eneolittin' neshe da'wiri ajiralip ko'rsetiledi?

89. Joqari Zarafshan dáriyası boyında jaylasqan Sarazm qaysi dawirge tiyisli?

90. Materiallıq qatlamda misdan jasalgan qurallar tabılǵan. Bul qatlamnıń waqtin tabın'?

91. Eneolit da'wirine tiyisli gu'zelerde qaysi boyawlar ko'p qollanılǵan?

92. Ótken ásirdeń 80-90 jıllarda Marv oazisinde úzliksiz alıp barǵan arxeologik izertlew jumısları nátiyjesinde neshinshi asirge tiyisli estelikler uyrenildi?

93. Qubla Turkmenistanda bronza dáwiri oraylıq esteliklerinin ulıwma maydanı neshe gektarına shekem barǵan?

94. Sońǵı bronza dáwirinde Murg'ob oazisinde diniy maqsetlerde paydalanıw ushın jasalgan ıdıslar neden islengen?

95. Neshinshi min jıllıqdıń baslarında Qubla Turkmenistandıń dáslepki qala mádeniyatına tiyisli kópshilik mákan-jaylar da krizisqa ushraydı?

96. Qubla Turkmenistanda bronza dáwiri mádeniyatı qaysi basqısh penen belgilenedi?

97. M.E.Masson Artekniń oń qırǵaǵı-Sumbar úlkesin dáslep qashan úyrendi?

98. Qashannan baslap I.N.Xlopin hám L.I.Xlopinler Sumbar úlkesinde arxeologiyalıq izertlewler alıp barǵan?

99. Birinshi márte ashılǵan Parxay-depe mákan ornında qazıw isleri alıp barılǵan jıl?

100. Amerikalı izertlewshi F.Kol Orta Aziya alımlarınıń jumısların analizlep, arxaiik Daxistan mádeniyatın qaysi jıl dep belgiledi?

101. Birinshi márte Parxay-depe tóbeliktiń qubla janbıwırında strategik transheya jatqızılıp, ol jerden qansha qurılıs gorizont belgileri ashılǵan?

102. Zamanbaba mádeniyatı zarafshannıń qaysı tárepinde qalıplesken?

103. Zamanbaba B.e.sh. neshe mıń jıllıqlarda qalıplesken?

104. Zamanbaba gúlalshılıǵında qaysı mádeniyattıń tásiiri seziledi?

105. Ol jerde neshinshi jıllarda YA.Ğ.Ğulamov basshılıǵındaǵı Mohondarya otryadı izleniwler alıp barǵan?

106. Zarafshan átirapınan eki túrli mádeniyat izleri tabılǵan bular qaysılar?

107. Zamanbaba mádeniyatına tiyisli birinshi estelik – qábiristanı neshinshi jılı tabılǵan?

108. Qazılmalar dawamında neshe qábir tabılǵan?

109. Neshinshi jılı A.Asqarov Zamanbaba qábiristanınan onsha uzaq bolmaǵan jerden awıldı taptı?

110. Zamanbabadan tawılǵan jer tóle maydanı qansha?

111. Zamanbaba esteliginin ulıwma maydanı neshe gektar?

112. Qashannan baslap Túrkiistan úlkesiniń áyyemgi tariyxına hám mádeniyatına qızıǵıwshılıq kúsheydi?

113. Kim B.L. Vyatkinge Ulıǵbektiń rasadxanası (observatoriya) jaylasqan ornın anıq kórsetip beredi?

114. Neshinshi jılı «Túrkiistan arxeologiyalıq háweskerler dógeregi» dúziledi?

115. «Túrkiistan arxeologiyalıq háweskerler dógeregi» kimniń usınısı menen dúzilgen edi?

116. «Túrkiistan arxeologiyalıq háweskerler dógeregi» qaysı jerde dúzildi?

117. Neshinshi jılları B.L.Vyatkin Afrasiab (Samarqand) esteliginde keń kólemde arxeologiyalıq qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

118. Neshinshi jılları B.P.Denike góne Termizde keń kólemde arxeologiyalıq qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

119. Neshinshi jılları M.E.Masson Axangaran esteliginde keń kólemde arxeologiyalıq qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

120. Neshinshi jılları A.YU.Yakubovskiy Zarafshan oazisi esteliginde keń kólemde arxeologiyalıq qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

121. Neshinshi jılları M.E.Masson eski Termizde keń kólemde arxeologiyalıq qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

122. Neshinshi jılları B.A.Shishkin Tali-Barzuda hám Varaxsha esteliklerinde keń kólemde arxeologiyalıq qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

123. Qaysı alım 1925-jılı Xorezmniń úlken qalası Hiywanıń arxitekturalıq esteliklerin ólshep, planın aladı?

124. Qashan A.YU.Yakubovskiy Góne-Urgenchti, Xojeli qalası janındaǵı Gyaur qalanı hám onıń shıǵıs tárepindegi Nazlumxan sulıw yarım jer astı maqbarasın izertleydi?

125. A.YU.Yakubovskiy Nazlumxan sulıw yarım jer astı maqbarasın izertlep, bul estelikti neshini ásirge tiyisli dep juwmaq shıǵaradı?

126. Qashan Qaraqalpaqstanda tariyx-úlketanıw muzeyi ashıladı?

127. 1934-jılı Ámiwdár'yanıń shep tárepindegi Zamaxshar qalasın kim qazıp izertleydi?

128. Kimler 1936-jılı Qaraqalpaqstan aymaǵında Mańǵıt qalası janındaǵı Quba tawdan zardushtiylik qábiristanın ashıp izertlep, Xorezmniń islam dinine shekemgi mádeniyatın ashadı?

129. 1937-1950-jılları qaysı alımlar áyyemgi Xorezm oazisinde keń kólemde qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

130. 1938-1939-jılları A.P.Okladnikov qaysı esteliklerde keń kólemde qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

131. 1934-1937-jılları B.B.Grigor'ev qaysı estelikte keń kólemde qazıp izertlew jumısların alıp baradı?

132. Neshinshi jılı Tesiktas úngirinde neandertal' tipindegi adam «Xomo sapiens» súyekleri tabıladı?

133. Xorezm arxeologiya- etnografiyalıq ekspediciyasına kim basshılıq etti?

134. Neshinshi jılı Orta Aziya mámleketlik universitetinde «Arxeologiya» kafedrası ashıldı?

135. Neshinshi jılı Ózbekstan ilimler akademiyasınıń tariyx hám arxeologiya institutı ashıladı?

136. Birinshi ózbek arxeologı kim?

137. XX ásirniń 60-jılları YA.Ğ.Gulomov basshılıq etken Maxandár'ya arxeologiyalıq ekspediciyası, Zarafshan eteklerinde B.e.sh. IV-II mıńınshı jıllarǵa tiyisli neolit, bronza dáwirine tiyisli qansha esteliklerdi ashıp izertleydi?

138. Neshinshi jılları qaraqalpaq arxeologları (A.B.Gudkova, B.N.Yagodin, C.MadiyaroB. Ámiwdár'ya del'tasınıń oń

tárepindegi Tok qala, Qıran taw, Haywan qala, Darı qala, Kókshe qala, Bagdad, Kúyik qala, Qorgansha qala esteliklerin izertlep, olardıń VII-VIII ásirlerge olardıń kerder mádeniyatına tiyisli ekeniń anıqlaydı?

139. Neshinshi jılı Ózbekstan ilimler akademiyasınıń Qaraqalpaq filialı shólkemlestirilip, onıń quramında arxeologiya hám etnografiya sektori ashıladı?

140. Neshinshi jılları qubla Xorezmniń Qumbız tepeden gúlalshılıq-ónermentshilik orayı ashıldı (M.Mambetullaev, N.YUsupov, Ğ.XojaniyazoB.?)

141. Qashannan baslap «Ózbekstan arxeologiyası» ilimiy jurnalı shıǵa basladı?

142. Qashannan baslap Qaraqalpaqstanda «Aral boyı arxeologiyası» ilimiy toplamı baspadan shıqpaqta?

143. Olduvay dáwiri?

144. Ashel' dáwiri?

145. Must'e dáwiri?

146. Joqarǵı yamasa sońǵı poleolit dáwiri?

147. Orta Aziyadaǵı paleolit ob'ektleri qaysı?

148. Tesiktas mákan jayı qaysı jerde jaylasqan?

149. Erte orta ásirler dawiri uliwmalıq klassifikaciyası

150. Ulli jipek joli

151. Arqa Xorasan orta ásirler arxeologiyası

152. Arqa Xorasan jaylasıwı hám aymaqları, iri qalaları.

153. Xorasan tariyxı

154. Arqa Xorasan etnikaliq gruppaları

155. Arqa Toxarstan orta ásirler arxeologiyası

156. Qubla Toxaristan

157. Tariyxıy dereklerde Toxaristan

158. Buxaraniń orta ásriler qala madeniyati

159. Paykend qalası.

160. Varaxsha qalası

161. Sogdiyana orta ásirler arxeologiyası

162. Xorezm erte orta asirler arxeologiyası

163. VII-VIII ásirlerde Xorezm qalaları.

164. VII-VIII ásirlerde Xorezm awılları.

165. Orta Aziya orta ásirler arxeologiyasınıń uliwmalıq klassifikaciyası

166. Erte­degi orta ásirler arxeologiyası (VI-VIII áá.)
167. Rawajlan­gan orta ásirler arxeologiyası (IX-XIV áá.)
168. Sońgi orta ásirler arxeologiyası (XV-XIX áá.)
169. Orta asirler Ferg'ana arxeologiyasi
170. Antik dáwirinde Fergana
171. Davan
172. Fergana qalalarında gúlalshılıq, temirshilik, zergershilik
173. Usturshana ayma­gi orta ásirler materiyalliq madeniyati
174. Shash arxeologiyasi
175. Iloq arxeologiyasi
176. Xorezmniń orta ásirdegi paytaxt qalaları: Qıyat.
177. Xorezmniń orta ásirdegi paytaxt qalaları: Góne Úrgensh.
178. Xorezmniń orta ásirdegi paytaxt qalaları: Mizdaxkan.
179. Sogda qalalariniń orta ásirler dáwiri tariyxında­gi áhmiyeti
180. Orta ásirlerde Qazaqstan arxeologiyası
181. Orta ásirlerdegi kóshpeliler arxeologiyası
182. Kerder madeniyati
183. Turkmenstannıń orta ásirler arxeologiyasi
184. Erte­degi orta ásirler (VI-VIII áá.)
185. Orta Aziyada feodallıq qatnaslar
186. Erte­degi orta ásir qalaları
187. Orta Aziya ayma­ğında­gi eń áyyemgi jollar.
188. Jipek jolı áyyemgi hám orta ásirlerde.
189. Ullı jipek jolınıń adamzat tariyxında tutqan ornı.Xoja Axmet Yassawiy esteligi
190. Asanas qalası
191. VI-VII ásirlerde arqa Xorezmde Kerder mámleketi
192. Kerderlilerdiń xojalı­ğı
193. Kerder mádeniyatına tiyisli estelikler
194. Jankent qalashası IX-XIV aa.
195. Rawajlan­gan orta ásirler arxeologiyasi
196. Temuriyeler dawiri arxeologiyasi
197. IX-XIV ásirlerde Orta Aziyanıń tariyxı
198. XI-XIV ásirlerde Orta Aziya hám Iranda qalalar
199. Rawajlan­gan orta ásirler ónermentshiligi
200. Sońgi orta ásirlerdegi Orta Aziya arxeologiyası

Pán oqitiwshisi:

**doc. J. Xakimniyazov
ass. M.E. Tolibaev**

“Arxeologiya” kafedrasi baslig’i:

doc. J. Xakimniyazov